

Zpeněžení majetku

Vyloučení účinku zveřejnění smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu, v insolvenčním rejstříku spočívajícího v započetí běhu lhůty k podání žaloby o určení neplatnosti takové smlouvy při vadném (nikoli řádném) zveřejnění se v soudní praxi prosazuje jako ochrana osob, které mají (nebo mohou mít) zájem na zpochybnění platnosti smlouvy, jejíž zveřejnění v insolvenčním rejstříku nebylo seznatelné (pro nepřesné označení zveřejňované události). Takovou ochranu však je namístě poskytnout jen osobám, které ji skutečně potřebují (těm, jejichž práva byla, nebo mohla být, zkrácena vadným postupem insolvenčního soudu při zveřejňování dokumentu v insolvenčním rejstříku). Není žádného důvodu chránit vyloučením účinků vadného (nikoli řádného) zveřejnění smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu, v insolvenčním rejstříku osobu (nebo osoby), o které v řízení vyšlo najevo, že se přes nepřesné označení zveřejňované události dozvěděla, že takto došlo ke zveřejnění smlouvy. Počátek běhu lhůty k podání žaloby o určení neplatnosti smlouvy dle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona se v takovém případě pojí s okamžikem, kdy se taková osoba prokazatelně dozvěděla, že vadně označená událost identifikuje v insolvenčním rejstříku zveřejnění dokumentu, jímž je smlouva, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 48/2024-224 ze dne 31.7.2026)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně H. K., zastoupené Mgr. M.V., advokátem, se sídlem v B., proti žalovanému R. B., zastoupenému JUDr. M.K., CSc., advokátem, se sídlem v B., o určení neplatnosti kupní smlouvy, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 74 ICm 1212/2021, jako incidenční spor v insolvenční věci žalobkyně, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. KSBR 40 INS 29142/2014, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. října 2023, č. j. 74 ICm 1212/2021, 13 VSOL 265/2023-197 (KSBR 40 INS 29142/2014), tak, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. října 2023, č. j. 74 ICm 1212/2021, 13 VSOL 265/2023-197 (KSBR 40 INS 29142/2014), se mění tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 2. května 2023, č. j. 74 ICm 1212/2021-154, se mění tak, že žaloba se odmítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobou doručenou Krajskému soudu v Brně (dále jen „insolvenční soud“) dne 27. dubna 2021 se žalobkyně (H. K., dále také „dlužnice“) domáhala vůči žalovaným 1/ JUDr. Tamaře Kropáčové, jako insolvenční správce dlužnice, a 2/ R. B. určení neplatnosti kupní smlouvy č. 1015/2018 uzavřené dne 18. května 2018 mezi první žalovanou jako prodávající a druhým žalovaným jako kupujícím (dále též jen „kupní smlouva“).

2. Usnesením ze dne 21. července 2021, č. j. 74 ICm 1212/2021-44 [ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. října 2021, č. j. 74 ICm 1212/2021, 14 VSOL 312/2021-63 (KSBR 40 INS 29142/2014)], insolvenční soud (mimo jiné) rozhodl, že v řízení bude pokračováno namísto s

první žalovanou s žalobkyní a řízení se ve vztahu mezi žalobkyní a první žalovanou zastavuje. Stalo se tak s přihlédnutím k tomu, že usnesením ze dne 10. června 2021 insolvenční soud vzal na vědomí splnění oddlužení dlužnice, která se tak stala účastníkem řízení namísto insolvenční správkyne. Insolvenční řízení na majetek dlužnice tím skončilo a nastal následek předvídaný v § 159 odst. 5 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona).

3. Rozsudkem ze dne 2. května 2023, č. j. 74 ICm 1212/2021-154, insolvenční soud:

[1] Určil, že kupní smlouva je neplatná (bod I. výroku).

[2] Uložil žalovanému zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 24 684 Kč (bod II. výroku).

4. Po stránce skutkové vyšel insolvenční soud z toho, že:

[1] Dne 27. října 2014 podala žalobkyně a její manžel M. K. (dále též jen „M. K.“) insolvenční návrh spojený se společným návrhem na povolení oddlužení manželů.

[2] Usnesením ze dne 9. prosince 2014, č. j. KSBR 40 INS 29142/2014-A-6, insolvenční soud zjistil úpadek dlužníků (žalobkyně a M. K.), povolil jim oddlužení a ustanovil insolvenční správkyňi dlužníků.

[3] V soupisu majetkové podstaty z 13. ledna 2015 je pod položkou n1 zapsán pozemek p. č. st. XY, jehož součástí je stavba č. p. XY, vše zapsáno na LV č. XY pro katastrální území XY, okres XY (dále též jen „nemovitost“), jako majetek M. K. zajišťující pohledávku věřitele Montáže inženýrských sítí, spol. s r. o. (dále jen věřitel „M“). Podle výpisu z katastru nemovitostí k 9. prosinci 2014 je výlučným vlastníkem nemovitosti M. K.

[4] Věřitel M přihlásil do insolvenčního řízení přihláškou P3 částečně vykonatelnou pohledávku v celkové výši 14 787,50 Kč z titulu neuhrazených dodávek vody, zajištěnou exekutorským zástavním právem na nemovitosti (dále jen „zajištěná pohledávka“). Pohledávka byla zjištěna včetně práva na uspokojení ze zajištění.

[5] Ve zprávě ze 14. ledna 2015 insolvenční správkyne ocenila hodnotu nemovitosti (rodinného domu, ve kterém dlužníci bydlí) na částku 500 000 Kč. Uvedla, že pro řešení úpadku dlužníků připadá v úvahu jak zpeněžení majetkové podstaty dlužníků (tvořené pouze nemovitostí dlužníka), tak i splátkový kalendář. Navrhla schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.

[6] Usnesením ze dne 16. února 2015, č. j. KSBR 40 INS 29142/2014-B-8, insolvenční soud schválil oddlužení dlužníků plněním splátkového kalendáře.

[7] Usnesením ze dne 24. března 2017, č. j. KSBR 40 INS 29142/2014-B-14, insolvenční soud zastavil řízení ve vztahu k M. K. (v důsledku jeho úmrtí dne 16. února 2017); usnesení nabylo právní moci 19. dubna 2017.

[8] Dne 29. srpna 2017 insolvenční správkyne informovala insolvenční soud o usnesení Okresního soudu ve Vyškově, č. j. 28 D 245/2017-42, které jí bylo doručeno a z něhož plyne, že žalobkyně zdědila po zůstaviteli M. K. spoluvlastnický podíl o velikosti id. ½ na nemovitosti (dále též jen „spoluvlastnický podíl“). S odkazem na § 412 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona navrhla, aby insolvenční soud (také v pozici věřitelského orgánu) schválil zpeněžení výše uvedeného majetku žalobkyně jako hodnoty získané dědictvím prodejem mimo dražbu prostřednictvím realitní kanceláře zvolené insolvenční správkyňi, a to nejvyšší nabídkce, minimálně však za kupní cenu 160 000 Kč.

[9] Usnesením ze dne 8. září 2017, KSBR 40 INS 29142/2014-B-17, insolvenční soud udělil souhlas s

prodejem spoluvlastnického podílu mimo dražbu, a to nejvyšší nabídkce.

[10] Dne 18. května 2018 uzavřela insolvenční správkyň jako prodávající s žalovaným jako kupujícím kupní smlouvu, v níž se zavázala převést na žalovaného spoluvlastnický podíl za kupní cenu ve výši 140 000 Kč, která byla zaplacená před podpisem smlouvy na účet majetkové podstaty žalobkyně.

[11] Kupní smlouva nebyla zveřejněna v insolvenčním rejstříku samostatně, ale jako příloha podání insolvenční správkyň ze dne 18. května 2018, které bylo označeno (ve veřejné části insolvenčního rejstříku) jako „Zpráva o průběhu zpeněžení“ (B-23).

[12] Usnesením ze dne 10. června 2021, č. j. KSBR 40 INS 29142/2014-B-53, insolvenční soud vzal na vědomí splnění oddlužení, osvobodil žalobkyni od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, určil odměnu a hotové výdaje insolvenční správkyň a zprostil insolvenční správkyň funkce.

5. Na tomto základě insolvenční soud – odkazuje na § 289, § 293, § 409 odst. 3, § 412 odst. 1 písm. b/ a § 414 odst. 4 insolvenčního zákona, ve znění účinném do 31. května 2019, a dále na § 560, § 580, § 588, § 2079 a § 2128 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), a na označená rozhodnutí Nejvyššího soudu – dospěl k následujícím závěrům:

6. Žaloba je včasná. Kupní smlouva nebyla řádně zveřejněna v insolvenčním rejstříku, neboť nebyla zveřejněna samostatně. Z události označené jako „Zpráva o průběhu zpeněžení“ nelze bez dalšího dovodit, že ke zprávě je připojena jakákoli smlouva. Nedošlo-li k řádnému zveřejnění kupní smlouvy, které by zakládalo počátek běhu lhůty pro podání žaloby na neplatnost kupní smlouvy podle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona, nemohla tato lhůta ani uplynout.

7. Kupní smlouva splňuje zákonem předepsané náležitosti, insolvenční správkyň však nebyla oprávněna zpeněžit spoluvlastnický podíl, neboť zajištěný věřitel M o zpeněžení nepožádal a neudělil k němu žádný pokyn. Nemovitost byla součástí majetkové podstaty dlužníků již v době, kdy insolvenční soud schválil oddlužení plněním splátkového kalendáře, takže tento majetek mohl být zpeněžen, jen na základě žádosti a pokynu zajištěného věřitele M.

8. Postup insolvenční správkyň tak odporoval § 293 insolvenčního zákona, což nemohl zhojit ani souhlas insolvenčního soudu s prodejem.

9. Kupní smlouva je proto (absolutně) neplatná pro rozpor se zákonem.

10. K odvolání žalovaného Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 31. října 2023, č. j. 74 ICM 1212/2021, 13 VSOL 265/2023-197 (KSBR 40 INS 29142/2014), změnil rozsudek insolvenčního soudu tak, že žalobu o určení neplatnosti kupní smlouvy zamítl (první výrok) a uložil žalobkyni zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů částku 30 263,50 Kč (druhý výrok).

11. Odvolací soud – vycházející z § 225, § 289 odst. 3, § 293 odst. 1, § 394a odst. 2, § 398 odst. 2, § 408 odst. 3, § 409 odst. 3 a 412 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona ve znění účinném do 31. května 2019 a z § 586 o. z. a z označených rozhodnutí Nejvyššího soudu – dospěl po doplnění dokazování spisem insolvenčního soudu sp. zn. 70 ICM 2119/2018 a po přezkoumání rozsudku insolvenčního soudu k následujícím závěrům:

12. Skutková zjištění insolvenčního soudu jsou správná. V řízení vedeném u insolvenčního soudu pod sp. zn. 70 ICM 2119/2018 se žalobkyně žalobou ze dne 16. července 2018 (dále též jen „první žaloba“) též domáhala určení neplatnosti kupní smlouvy; toto řízení insolvenční soud zastavil

usnesením ze dne 10. listopadu 2020 pro zpětvzetí žaloby. Odvolací soud usnesení potvrdil usnesením ze dne 21. ledna 2021.

13. Kupní smlouva nebyla řádně zveřejněna v insolvenčním rejstříku. Podstatné však je, že v projednávané věci jde o druhou, opakovaně podanou, žalobu na určení neplatnosti kupní smlouvy. Skutečnost, že lhůta k podání žaloby dosud nezačala běžet (a nemohla ani skončit), nezakládá právo podávat žalobu na určení neplatnosti opakovaně. Jakmile žalobkyně podala první žalobu na určení neplatnosti kupní smlouvy, své právo využila, ale též „konzumovala“ potud, že určení neplatnosti se již může domoci právě jen v takto zahájeném řízení (obdobně jako u vylučovací žaloby). Důvodem pro zamítnutí žaloby je tak (též) její opožděnost.

14. K dalším odvoláním otevřeným právními otázkám se odvolací soud vyjádřil tak, že:

[1] Případná neplatnost kupní smlouvy nemůže být založena na argumentaci, že šlo o majetek, který dlužnice nebyla povinna vydat ke zpeněžení ve prospěch nezajištěných věřitelů.

[2] Nedodržení pravidel při zpeněžování majetku mimo dražbu může být za určitých okolností důvodem pro závěr o neplatnosti kupní smlouvy. Jde o ochranu toho, kdo byl poškozen nedodržením pravidel zpeněžování. V dané věci takovou osobou mohl být jen zajištěný věřitel M, který (potud) jako jediný měl aktivní legitimaci k dovolání se relativní neplatnosti kupní smlouvy. Žalobkyni toto právo (dovolat se relativní neplatnosti kupní smlouvy pro absenci žádosti a pokynu zajištěného věřitele M) nesvědčí.

15. V dané věci nevznikla zajištěnému věřiteli M žádná újma, neboť z výtěžku zpeněžení obdržel na uspokojení pohledávky plnění ve výši 8 187,50 Kč (odpovídající polovině jeho zjištěné zajištěné pohledávky) a zbylou část obdržel z výtěžku zpeněžení zbývajících podílů na nemovitosti.

II. Dovolání a vyjádření k němu

16. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, v němž namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [§ 241a odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“)], a požaduje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu změnil tak, že určí neplatnost kupní smlouvy, případně, aby jej zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

17. Přípustnost dovolání vymezuje ve smyslu § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právních otázek, které dosud nebyly Nejvyšším soudem řešeny. Konkrétně jde o tyto otázky:

[1] Lze zamítnout žalobu podanou podle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona před uplynutím lhůty pro její podání jako opožděnou pouze proto, že totožná žaloba byla již jednou podána, avšak nebylo o ní meritorně rozhodnuto?

[2] Je v případě smrti jednoho z manželů, jimž bylo schváleno společné oddlužení manželů plněním splátkového kalendáře, druhý manžel povinen vydat ke zpeněžení majetek, který nabyt po zemřelém manželu v době po schválení společného oddlužení plněním splátkového kalendáře [jde o majetek (jeho část), který byl sepsán v soupisu majetkové podstaty již v době, kdy insolvenční soud rozhodl o oddlužení plněním splátkového kalendáře]?

[3] Spočívají-li důvody neplatnosti kupní smlouvy v porušení ustanovení upravujících zpeněžení majetku, může se vyslovení neplatnosti kupní smlouvy postupem podle § 289 odst. 3 insolvenčního

zákona domáhat i dlužník?

18. K otázce č. 1 dovolatelka uvádí, že mezi § 225 odst. 3 a § 289 odst. 3 insolvenčního zákona je podstatný rozdíl. Možnost podat žalobu na určení neplatnosti smlouvy o prodeji mimo dražbu ve lhůtě pro její podání žádné ustanovení nezakazuje. Takového práva tak nemůže být zbavena pouze proto, že první žalobu vzala zpět (nebylo o ní rozhodnuto věcně). To platí tím spíše, že ke zpětvzetí žaloby přistoupila poté, co jí byl (při jednání) předestřen nesprávný předběžný právní názor soudu na opožděnost první žaloby.

19. U otázky č. 2 dovolatelka argumentuje ve prospěch závěru, že nebyly-li splněny podmínky pro zpeněžení nemovitosti dříve, smrt jednoho z manželů na tom nic nemění. Nešlo o (dovolatelkou) nově nabytý majetek; srov. i § 394a odst. 3 insolvenčního zákona.

20. U otázky č. 3 dovolatelka míní, že pro absenci žádosti a pokynu zajištěného věřitele M ke zpeněžení mohl zpochybnit platnost kupní smlouvy nejen onen zajištěný věřitel, nýbrž i ona.

21. Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

III. Přípustnost dovolání

22. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

23. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřené otázky včasnosti žaloby dle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona (otázky č. 1) jde o věc dovolacím soudem v uvedených souvislostech neřešenou. Posouzení otázek č. 2 a 3 je závislé na odpovědi na otázku č. 1 (má smysl se jimi zabývat, jen neobstojí-li závěr odvolacího soudu, že žaloba je opožděná). K otázkám č. 2 a 3 se proto Nejvyšší soud vyjádří dále v závislosti na výsledku odpovědi na otázku č. 1.

IV. Důvodnost dovolání

24. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

25. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovoláním namítány nejsou a ze spisu se nepodávají. Nejvyšší soud se proto zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení odvolacím soudem.

26. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

27. S přihlédnutím k době vydání rozhodnutí o úpadku dlužníků (9. prosince 2014) se v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužnice (a tedy i ve sporech jím vyvolaných) i v době od 1. června 2019 uplatnil (až do skončení insolvenčního řízení) insolvenční zákon ve znění účinném do 31. května 2019 [srov. článek II (Přechodné ustanovení) části první zákona č. [31/2019 Sb.](#)]. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou pak určující následující ustanovení insolvenčního zákona (v označeném rozhodném znění):

(1) Incidenční spor se projedná a rozhodne na návrh oprávněné osoby, podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu; tento návrh má povahu žaloby.

(...)

(4) Žalobu podanou podle odstavce 1 opožděně nebo osobou, která k tomu nebyla oprávněna, insolvenční soud odmítne. Stejně postupuje, má-li žaloba nedostatky, které se nepodařilo odstranit a které mu brání v řízení o ní pokračovat.

(...)

§ 283

(...)

(4) Kopie písemností, které dokládají zpeněžení majetkové podstaty a podmínky, za kterých ke zpeněžení došlo, předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu k založení do insolvenčního spisu neprodleně poté, co došlo ke zpeněžení.

(...)

§ 289

(...)

(3) Platnost smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení prodejem mimo dražbu, lze napadnout jen žalobou podanou u insolvenčního soudu nejpozději do 3 měsíců ode dne zveřejnění smlouvy v insolvenčním rejstříku. Platnost smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení prodejem mimo dražbu, lze napadnout žalobou podanou u insolvenčního soudu i po uplynutí lhůty podle věty první, nebyl-li nabyvatel v dobré víře.

28. Ve shora ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k otázce č. 1 (ke včasnosti žaloby) následující závěry:

29. Lhůta k podání žaloby na určení neplatnosti smlouvy podle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona není lhůtou procesní, pro jejíž zachování by postačoval postup dle § 57 odst. 3 o. s. ř., nýbrž lhůtou hmotněprávní, k jejímuž zachování je nezbytné, aby žaloba nejpozději posledního dne této lhůty došla insolvenčnímu soudu, a jejíž zmeškání nelze prominout. Nedojde-li žaloba na určení neplatnosti smlouvy ve lhůtě určené v § 289 odst. 3 insolvenčního zákona, insolvenční soud ji odmítne jako opožděnou (§ 160 odst. 4 věta první insolvenčního zákona). Srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2022, sen. zn. 29 ICdo 148/2020, nebo odstavce 20 až 26 odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2023, sen. zn. 29 ICdo 50/2021, anebo odstavce 52 odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13. srpna 2025, sen. zn. 29 ICdo 14/2024 [rozhodnutí jsou (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupná na webových stránkách Nejvyššího soudu].

30. Neplatnost kupní smlouvy, kterou uzavřel insolvenční správce při zpeněžování majetku insolvenčního dlužníka prodejem mimo dražbu, může určit jen insolvenční soud na základě žaloby o určení neplatnosti smlouvy podle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona. Srov. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2017, sen. zn. 29 ICdo 24/2014, nebo (opět) odstavec 52 odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 14/2024.

31. S dovolatelkou lze souhlasit potud, že úprava promítnutá v § 289 odst. 3 insolvenčního zákona nevybízí k analogické aplikaci § 225 odst. 3 insolvenčního zákona tak, že prosté předchozí podání žaloby o určení neplatnosti kupní smlouvy, v situaci, kdy řízení o takové (první) žalobě skončilo jejím odmítnutím nebo zastavením řízení o ní, znemožňuje opětovné podání stejné žaloby bez ohledu na to, že dosud neuplynula zákonem určená lhůta k podání žaloby. Sama úprava propadné lhůty určené v § 289 odst. 3 insolvenčního zákona by totiž při správném postupu insolvenčního soudu měla chránit nabyvatele dotčeného majetku před opožděně vznášenými nároky jiných osob (opírajícími se o neplatnost převodu).

32. Ponechá-li Nejvyšší soud stranou výjimku nastavenou pro konec lhůty v § 289 odst. 3 větě druhé insolvenčního zákona, zakládá zveřejnění takové (kupní) smlouvy v insolvenčním rejstříku počátek běhu lhůty bez zřetele k tomu, zda osoba, která takovou žalobu hodlá podat, o zveřejnění ví (zda se o něm dozví), a bez zřetele k tomu, zda na straně takové osoby existovaly překážky, které jí (v jejích osobních poměrech) znemožnily se s takovým zveřejněním seznámit (např. nemoc nebo úraz). Pro počátek běhu tříměsíční prekluzivní lhůty určené v § 289 odst. 3 větě první insolvenčního zákona tedy postačuje zjištění, že zveřejnění kupní smlouvy v insolvenčním rejstříku dává osobám, které hodlají podat žalobu o určení neplatnosti kupní smlouvy, objektivně možnost seznámit se s obsahem kupní smlouvy.

33. Dokumenty zveřejňované v insolvenčním rejstříku vyžadují označení takto zveřejňované „události“ (pro orientaci adresátů zveřejnění i dalších osob, které nahlížíjí do veřejné části insolvenčního rejstříku). V praxi soudů se již vyskytly i případy, kdy způsob zveřejnění smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu v insolvenčním rejstříku, vyvolal otázku, zda šlo o zveřejnění řádné (zda z insolvenčního rejstříku bylo seznatelné, že se zveřejnila taková smlouva). Odvolací insolvenční soudy postupují tak, že počátek běhu tříměsíční propadné lhůty k podání žaloby o určení neplatnosti smlouvy podle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona pojí až s transparentním způsobem zveřejnění takové smlouvy v insolvenčním rejstříku. K tomu srov. např. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. ledna 2017, sen. zn. 4 VSOL 922/2016, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. prosince 2019, sen. zn. 102 VSPH 437/2019, nebo usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. března 2021, sen. zn. 102 VSPH 135/2021.

34. V poměrech této věci insolvenční soud zveřejnil v insolvenčním rejstříku (22. května 2018 v 8.22 hodin) pod označením události „Zpráva o průběhu zpeněžení“ (B-23) jednak podání insolvenčního správce dlužnice datované 18. května 2018, označené (nadepsané) jako „I. Průběžná zpráva insolvenčního správce o činnosti“ a „II. Předložení písemností dokládajících zpeněžení (§ 283 odst. 4 insolvenčního zákona)“, v němž se mimo jiné ohlašuje, že přílohou zasílá insolvenční správce kupní smlouvu 18. května 2018, jednak onu kupní smlouvu. K tomu budiž dodáno, že ve vnitřní části insolvenčního rejstříku byla k označení události „Zpráva o průběhu zpeněžení“ připojena poznámka „kupní smlouva“; pole, v němž je tato poznámka zaznamenána, se však do veřejné části insolvenčního rejstříku nedostává (poznámka je dostupná insolvenčnímu soudu, nikoli veřejnosti).

35. Jakkoli z označení „Zpráva o průběhu zpeněžení“ lze bez rozumných pochybností vyvozovat, že po otevření (rozkliknutí) události získá uživatel veřejné části insolvenčního rejstříku informace o zpeněžování majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka, Nejvyšší soud uvádí, že přísné vymezení lhůty k uplatnění práva požadovat určení neplatnosti smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení

majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu [jde o relativně krátkou hmotněprávní prekluzivní lhůtu, jejíž počátek se odvíjí od objektivní události (zveřejnění dokumentu v insolvenčním rejstříku)], nedovoluje vykládat případné nedostatky zveřejnění dokumentu v insolvenčním rejstříku co do označení zveřejňované události k tíži uživatele tohoto informačního systému veřejné správy (§ 419 odst. 1 insolvenčního zákona).

36. Již v důvodech usnesení ze dne 27. září 2011, sen. zn. 29 NSČR 35/2010, uveřejněného v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročníku 2012, pod číslem 21, Nejvyšší soud uzavřel, že vzhledem k významu insolvenčního rejstříku při plnění jeho informativní funkce a k jeho povaze (srov. § 419 odst. 1 insolvenčního zákona) je nezbytné vykládat zjištěné nedostatky jeho fungování způsobem, jenž nebude chyby ve fungování veřejné správy (o jejíž informační systém jde) přičítat k tíži osob, jimž má takový systém spolehlivě sloužit. Za řádné fungování informačního systému veřejné správy odpovídá jeho správce a ten je (má být) nejen povinen, ale též schopen (na rozdíl od pouhého uživatele takového systému) doložit řádné fungování systému. Tamtéž dodal, že užívání jakéhokoli informačního systému má smysl pouze tehdy, opírá-li se o dobrou víru uživatelů v jeho správné fungování a správnost údajů, které poskytuje. K těmto závěrům se Nejvyšší soud přihlásil např. též v důvodech usnesení ze dne 27. května 2015, sen. zn. 29 NSČR 41/2015, uveřejněného pod číslem 110/2015 Sb. rozh. obč.

37. Jakkoli si lze představit i jiné (správné) způsoby označení takové události při zveřejnění dokumentu v insolvenčním rejstříku, Nejvyšší soud uvádí, že je-li dokumentem zveřejňovaným v insolvenčním rejstříku kupní smlouva, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu, je typově správným (pro započetí běhu lhůty dle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona nezpochybnitelným) označením „události“ označení „kupní smlouva“. Je-li takových kupních smluv více, předpokládá se, že každá bude zveřejněna v insolvenčním rejstříku jako samostatná „událost“ a je žádoucí tyto události od sebe odlišit např. datem uzavření té které kupní smlouvy nebo jiným (doplňujícím) identifikačním znakem.

38. Nejvyšší soud tudíž shodně se soudy nižších stupňů uzavírá, že zkoumaná událost neodpovídá požadavkům kladeným na řádné zveřejnění posuzovaného dokumentu (kupní smlouvy z 18. května 2018) v insolvenčním rejstříku.

39. K otázce, jaké následky má skutečnost, že smlouva, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu, sice byla zveřejněna v insolvenčním rejstříku, ale nešlo o zveřejnění řádné, se Nejvyšší soud vyjádřil (po podání dovolání v této věci) v rozsudku ze dne 30. června 2026, sen. zn. 29 ICdo 49/2025. Šlo o případ, kdy kupní smlouva, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu, byla zveřejněna v insolvenčním rejstříku s označením události „Sdělení insolvenčního správce“. Nejvyšší soud uzavřel, že šlo vadné (nikoli řádné) zveřejnění kupní smlouvy, které (proto) nelze (bez dalšího) hodnotit jako skutečnost, na jejímž základě by se žalobce dozvěděl (mohl a měl dozvědět) o tom, jaký majetek byl zpeněžen a kolik činila kupní cena. Přitom současně přiměřeně odkázal na důvody v odstavci 33 odůvodnění shora zmíněného usnesení Vrchního soudu v Praze sen. zn. 102 VSPH 135/2021 k počátku běhu lhůty podle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona.

40. Přímo pro poměry výkladu § 289 odst. 3 insolvenčního zákona lze v návaznosti na závěry rozsudku Nejvyššího soudu citovaného v předchozím odstavci shrnout, že vadné (nikoli řádné) zveřejnění smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu, v insolvenčním rejstříku vylučuje možnost spojit s takovým zveřejněním počátek běhu lhůty podle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona.

41. Vyloučení účinku zveřejnění smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu, v insolvenčním rejstříku spočívajícího v

započítí běhu lhůty k podání žaloby o určení neplatnosti takové smlouvy při vadném (nikoli řádném) zveřejnění se v soudní praxi prosazuje jako ochrana osob, které mají (nebo mohou mít) zájem na zpochybnění platnosti smlouvy, jejíž zveřejnění v insolvenčním rejstříku nebylo seznatelné (pro nepřesné označení zveřejňované události). Takovou ochranu však je namístě poskytnout jen osobám, které ji skutečně potřebují (těm, jejichž práva byla, nebo mohla být, zkrácena vadným postupem insolvenčního soudu při zveřejňování dokumentu v insolvenčním rejstříku). Není žádného důvodu chránit vyloučením účinků vadného (nikoli řádného) zveřejnění smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu, v insolvenčním rejstříku osobu (nebo osoby), o které v řízení vyšlo najevo, že se přes nepřesné označení zveřejňované události dozvěděla, že takto došlo ke zveřejnění smlouvy. Počátek běhu lhůty k podání žaloby o určení neplatnosti smlouvy dle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona se v takovém případě pojí s okamžikem, kdy se taková osoba prokazatelně dozvěděla, že vadně označená událost identifikuje v insolvenčním rejstříku zveřejnění dokumentu, jímž je smlouva, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu.

42. Jinak řečeno, stále jde o zveřejnění (smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu) v insolvenčním rejstříku, avšak o takové, jehož nedostatky vyžadují poskytnutí individuální ochrany (před účinkem zveřejnění spočívajícím ve spuštění počátku běhu propadné lhůty k podání žaloby o určení neplatnosti smlouvy dle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona) osobám, které ji potřebují.

43. V dané věci z obsahu spisu plyne, že v řízení vedeném u insolvenčního soudu pod sp. zn. 70 ICm 2119/2018 žalobkyně prostřednictvím ustanoveného zástupce doplnila žalobu podáním ze dne 23. srpna 2019, v němž na kupní smlouvu výslovně odkazovala a označila ji mezi listinami navrženými k důkazu, včetně přesné identifikace dokumentu, pod kterým byla zveřejněna v insolvenčním rejstříku (B-23) [srov. článek II bod 10 doplnění žaloby]. Nejpozději ke dni vyhotovení tohoto podání tedy žalobkyně prokazatelně věděla o zveřejnění kupní smlouvy v insolvenčním rejstříku pod vadně označenou událostí [„Zpráva o průběhu zpeněžení“ (B-23)].

44. Dovolatelka se tak od 23. srpna 2019 nemůže s úspěchem dovolávat toho, že vadné označení zveřejněné události jí nezprostředkovalo informaci o zveřejnění kupní smlouvy v insolvenčním rejstříku. Od tohoto data (od 23. srpna 2019) tudíž dovolatelce začala běžet tříměsíční propadná lhůta stanovená podle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona k podání žaloby o určení neplatnosti kupní smlouvy. Žaloba podaná v této věci až 27. dubna 2021 je proto zjevně opožděná.

45. Pro úplnost (bez vlivu na závěr formulovaný v předchozím odstavci) lze dodat, že skutečnost, že insolvenční soud při jednání o první žalobě (10. listopadu 2020) poučil žalobkyni a jejího zástupce o obsahu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2018, sen. zn. 29 ICdo 67/2016, neznamená, že se dovolatelce dostalo vadného poučení.

46. Závěr odvolacího soudu o opožděnosti žaloby je tedy ve výsledku správný. Jak ovšem Nejvyšší soud vysvětlil již v usnesení sen. zn. 29 ICdo 148/2020, následkem toho, že žaloba na určení neplatnosti smlouvy nedošla insolvenčnímu soudu ve lhůtě určené v § 289 odst. 3 insolvenčního zákona, není zamítnutí žaloby, nýbrž její odmítnutí pro opožděnost (§ 160 odst. 4 věta první insolvenčního zákona).

47. Odvolací soud tudíž správný úsudek, že žaloba je opožděná, projevil navenek nesprávným výrokem (o zamítnutí žaloby), přičemž dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), změnil napadené rozhodnutí v tom duchu, že žaloba se odmítá (podle § 160 odst. 4 insolvenčního zákona) (§ 243d odst. 1 písm. b/ o. s. ř.).

48. Vzhledem k tomu, že odpověď na otázku č. 1 činí pro výsledek řízení právně bezvýznamnými odpovědi na otázky č. 2 a 3 (úsudek, podle kterého je nutné žalobu odmítnout pro opožděnost, tyto odpovědi změnit nemohou), Nejvyšší soud se otázkami č. 2 a 3 pro nadbytečnost již nezabýval.

Další články:

- [Zpeněžení majetku](#)
- [Výpověď z pracovního poměru](#)
- [Kupní cena](#)
- [Náhrada škody podle insolvenčního zákona \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Překvapivost rozhodnutí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Příhláška pohledávky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Realitní zprostředkování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vykonatelnost rozhodnutí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní povinnost](#)
- [Bezdůvodné obohacení](#)